

Jaarverslag 2021

Het is voorjaar. Tijd om de financiële balans op te maken. Is het ons in 2021 gelukt onze ambities te halen? En zijn we uitgekomen met ons geld? Beide vragen kunnen we volmondig met 'ja' beantwoorden. We hebben zo'n beetje alles gedaan wat we wilden doen. Niet alleen in 2021, maar in de afgelopen bestuursperiode.

Want de huidige bestuursperiode zit er op. In maart waren er gemeenteraadsverkiezingen. Binnenkort start een nieuw college van B&W. Een college met eigen en nieuwe ambities. Gelukkig is daar voldoende geld voor. Want we staan er financieel gezien erg goed voor. We hebben het afgelopen jaar alles kunnen betalen. We hebben vorig jaar zelfs geld overgehouden. Maar liefst € 15,8 miljoen. Dat is veel meer dan we hadden verwacht. Maar het is wel goed uit te leggen. Zoals elk jaar zijn sommige projecten nog niet helemaal afgerond. Die projecten ronden we dit jaar af. Het geld blijft daarvoor beschikbaar. Door de coronapandemie hebben er wat meer projecten vertraging opgelopen. Ook kregen we meer geld van het Rijk voor het uitvoeren van onze taken. Een meevaller dus! We hebben de afgelopen jaren extra geld uitgegeven voor Jeugdzorg. Dat hebben we min of meer voorgeschoten. Dat geld heeft het Rijk ons vorig jaar terugbetaald. Dat hebben we in de boeken verwerkt. Dat er extra veel gebouwd is, zien we ook terug als meevaller op de balans. Er zijn veel nieuwe woningen gebouwd. Bedrijven breidden uit. Daarvoor verkoopt de gemeente grond en de gemeente krijgt inkomsten uit de leges voor vergunningen.

Dat we geld over hebben gehouden, is goed nieuws voor de nieuwe gemeenteraad en de nieuwe coalitie. Want onze spaarpot is goed gevuld. Doordat we in 2021 geld over hebben gehouden, zit er ruim € 70 miljoen in. Een deel van de spaarpot bewaren we om tegenvallers op te vangen. Dat was de afgelopen jaren bijvoorbeeld al nodig toen we extra geld moesten uitgeven om inwoners en ondernemers te helpen in de coronapandemie. Gelukkig was er niet altijd geld nodig. We zagen ook een veerkrachtige samenleving. Onze inwoners lieten zien wat noaberschap betekent. Vandaag de dag zien we dat weer. Nu we met hoge energieprijzen te maken hebben. En er door de oorlog in Oekraïne veel vluchtelingen naar Nederland komen. Dan is het prettig dat we genoeg geld hebben om de mensen die uit Oekraïne gevlucht zijn te helpen en gastvrij te ontvangen in onze gemeente. Maar we hebben ook de kracht van de samenleving daarbij hard nodig.

Zo'n € 40 miljoen uit onze spaarpot is beschikbaar om uit te geven aan nieuwe projecten en plannen waar Hardenberg nog mooier van wordt. En waar de samenleving beter van wordt. Kortom, we zijn financieel gezond. Ons huishoudboekje is goed op orde! En we kijken met trots terug op de afgelopen jaren. Op wat we samen met de inwoners, ondernemers, gemeenteraad en ambtelijke organisatie hebben gedaan. Hardenberg staat er goed voor. We zijn klaar voor de toekomst!

Burgemeester en wethouders van Hardenberg

Secretaris
I.A.A. Oostmeijer-Oosting

Burgemeester
drs. ing. M.W. Offinga MBM

In het jaarverslag leggen we verantwoording af over het afgelopen jaar. We vertellen welke projecten en plannen we hebben uitgevoerd. En wat dat heeft gekost. De gemeente heeft veel taken en het college heeft veel ambities. Het jaarverslag is dan ook een enorm dik document van honderden pagina's. Deze publieksversie is een stuk dunner. We vertellen over wat we in het afgelopen jaar hebben bereikt. En we geven op hoofdlijnen aan wat dat allemaal heeft gekost. Ook gaan we kort in op de financiële situatie. Hoeveel geld kregen we binnen, waar kwam dat geld vandaan en waar ging het geld naartoe? En hoeveel zit er in onze spaarpot?

Wilt u meer lezen? Of bent u benieuwd naar alle cijfers? Kijk dan op onze website voor de uitgebreide versie van het jaarverslag en de jaarrekening.

Aan deze publieksversie van het jaarverslag 2021 kunnen geen rechten worden ontleend.

We hebben in 2021 verder gewerkt aan onze doelen. En we zijn er in geslaagd om een heldere koers voor Hardenberg uit te zetten. Onze Omgevingsvisie Landstad Hardenberg staat centraal in deze koers. Daarmee zijn we klaar voor de toekomst.

Ook op sociaal-maatschappelijk gebied is de gemeente Hardenberg klaar voor de toekomst. Het uitgangspunt *'iedereen doet mee'*, is bekrachtigd met een visie op inclusie. Ook het armoedebeleid is daar een goed voorbeeld van. We hebben de transitie in het sociaal domein verder vormgegeven ten aanzien van de Wet maatschappelijke ondersteuning, de Jeugdwet en de Participatiewet. Door het programma 'Samen Door' zijn jeugdconsulenten nu actief bij de huisartsen. En er is een algemene voorziening voor Huishoudelijke Hulp ingericht. We beginnen de vruchten van onze inzet te plukken. Zo hebben we over 2021 geen tekorten meer binnen het sociaal domein ten opzichte van de Rijksbijdrage.

De gemeente Hardenberg staat niet op zichzelf. We zijn onderdeel van grotere netwerken. Waarbij we de schakel zijn tussen Drenthe, Twente, de Regio Zwolle en Duitsland. Maar nog belangrijker is onze wil om samen te werken. Bijvoorbeeld binnen de Regio Zwolle en de Dutch TechZone. Bovendien doen we mee aan de regiodeal Regio Zwolle en de regiodeal Zuid- en Oost Drenthe.

In dit hoofdstuk vertellen we over de belangrijkste resultaten die we in 2021 hebben behaald.

De gevolgen van de coronapandemie

Ook in 2021 hadden we te maken met de coronapandemie. Inwoners, bedrijven en (maatschappelijke) organisaties dreigden in de knel te komen. Daarom hebben we in 2021 weer een uitgebreid ondersteuningspakket beschikbaar gesteld. Ondernemers in de centra van Hardenberg en Dedemsvaart hoefden bijvoorbeeld in 2021 geen bijdrage voor de bedrijveninvesteringszone te betalen.

Ook de gemeente ging creatief om met de coronamaatregelen. Publieks- en informatiebijeenkomsten werden digitaal of in de vorm van een drive-in georganiseerd.

Evenementen konden niet of in aangepaste vorm doorgaan. We hebben bij het geven van subsidie voor evenementen gezorgd voor maatwerk. En we hebben ons flexibel opgesteld. Organisatoren van evenementen lieten zich van hun creatiefste kant zien.

Omgevingsvisie 'Landstad Hardenberg'

In juli stelde de gemeenteraad de Omgevingsvisie 'Landstad Hardenberg' vast. Daarin vertellen we het verhaal van de gemeente Hardenberg. Hoe we veranderden van plattelandsgemeente tot een sterk streekcentrum. Hoe een nieuw platteland hand in hand ging met economische groei, bruisende centra, een sterke maakindustrie en stedelijke voorzieningen met een regionaal verzorgingsgebied.

De omgevingsvisie laat zien dat onze groei en de stedelijke voorzieningen uniek zijn voor een gemeente langs de landsgrens. En we hebben het niet cadeau gekregen. Er is hard gewerkt en slim samengewerkt aan een sterke economie en een betrokken samenleving. Dat willen we zo houden. En dat is ook nodig. We moeten vasthouden en doorzetten. Want er komen veel uitdagingen op ons af. In de Omgevingsvisie staat wat die uitdagingen zijn. En welke koers we samen met inwoners, bedrijfsleven en andere overheden willen varen. 'Landstad Hardenberg' staat voor een gemeente waar het beste van stad en platteland samenkomen. Met behoud van het goede en respect voor het bestaande. We willen blijven groeien en ontwikkelen zodat we onze kwaliteiten behouden én benutten. Dat doen we niet alleen. We zoeken de samenwerking met onze partners zoals mede-overheden en binnen regionale netwerken en samenwerkingsverbanden.

Sneller en meer nieuwe woningen bouwen

In 2021 zijn 227 nieuwbouwwoningen gebouwd, waarvan 43 woningen voor sociale huur. We gaan de komende jaren sneller en meer bouwen. Want we blijven groeien en er is veel vraag naar nieuwe woningen. We benutten alle mogelijkheden om ervoor te zorgen dat we de groei van huishoudens kunnen opvangen door de bouw van extra woningen.

Er zijn nu niet genoeg plekken om in de komende jaren voldoende woningen te bouwen. Er is extra grond voor woningbouw nodig. Daarom zoeken we naar nieuwe plekken voor woningbouw. Eind 2021 besloot de gemeenteraad om op twee gebieden in Dedemsvaart en een gebied in Balkbrug een zogenaamd 'voorkeursrecht' te vestigen.

Grondeigenaren zijn daarmee niet verplicht om hun gronden te verkopen. Wel heeft de gemeente het recht van eerste koop van deze gebieden. In totaal gaat het om ruim 70 hectare grond.

Bij het sneller en meer bouwen werken we samen met 11 plaatselijk belangen. Afspraken hierover zijn vastgelegd in zogenaamde woningbouwconvenanten. Want de plaatselijk belangen weten goed wat er leeft en speelt in de kernen. En aan wat voor woningen de inwoners van de kernen behoefte hebben. In 2021 is de samenwerking geëvalueerd. Hieruit blijkt dat bijna alle plaatselijk belangen tevreden zijn met de samenwerking. Door het convenant is er meer afstemming en overleg. En spelen we beter in op de behoefte van inwoners. De samenwerking wordt verlengd.

Stationsknooppunt Hardenberg

Dankzij het samenspel tussen stad en platteland is Landstad Hardenberg een krachtig knooppunt in het regionale netwerk van Noordoost Nederland. Een krachtig stationsgebied is daarom een speerpunt in onze omgevingsvisie. Het gebied rond het station in Hardenberg moet een plek worden waar wonen, werken, leren, en gezondheid samen komen. Om te laten zien hoe alle ontwikkelingen in het stationsgebied samenhangen, hebben we in 2021 een ambitiedocument gemaakt. Hierin leggen we uit waarom de ontwikkeling van het gebied belangrijk is voor de ontwikkeling en groei van Landstad Hardenberg. Door te investeren in het Stationsknooppunt, blijft Landstad Hardenberg een vitale grensgemeente. We maken er ons sterk voor. En willen samenwerken met onze partners om dit voor elkaar te krijgen.

Erven met kwaliteit

Wie een andere invulling wil geven aan vrijkomende agrarische gebouwen kan sinds enkele jaren gebruik maken van de regeling 'erven met kwaliteit'. De regeling maakt het onder meer mogelijk om landschapsontsierende gebouwen te slopen. En op de vrijkomende plek een woning of ander gebouw te bouwen. Of om een vrijkomend agrarisch gebouw voor iets anders te gebruiken. Ook kent de regeling het sloopbewijs om op een andere plek in de gemeente te bouwen. De regeling 'erven met kwaliteit' is in 2021 voor het eerst geëvalueerd. Er was geen aanleiding om het beleid aan te passen.

Het asielzoekerscentrum (AZC) Hardenberg blijft tot maart 2026

In 2020 is de aanwezigheid van het AZC in Hardenberg uitgebreid geëvalueerd. Op basis hiervan besloot de raad in 2021 het opvangen van asielzoekers in Hardenberg tot maart 2026 onder voorwaarden te verlengen. Een belangrijke voorwaarde is dat in het AZC Hardenberg het aantal asielzoekers uit 'veilige landen' die veel overlast geven wordt teruggebracht. Ook verbetert het Centraal Orgaan opvang asielzoekers (COA) de beveiliging. Verder zorgt het COA ervoor dat het AZC Hardenberg bij uitstek ruimte biedt aan gezinnen met minderjarige kinderen, alleenstaande vrouwen en mensen die gevlucht zijn vanwege hun sekse of die vanwege hun religie niet veilig zijn in hun eigen land. Deze voorwaarden hebben een plek gekregen in het addendum van de bestuursovereenkomst dat in september 2021 is getekend.

Sociale coöperatie Hardenberg

Eind 2021 is een proef gestart met de 'Sociale coöperatie Hardenberg'. Dit is bedoeld voor inwoners die vanuit de bijstand willen starten met ondernemen. Want mensen in de bijstand hebben vaak talenten en vaardigheden die ze nu niet (betaald) kunnen inzetten. Ieder lid van de coöperatie heeft een eigen onderneming onder de vlag van de coöperatie. Zo kunnen ze (een deel van) de eigen inkomsten verdienen. En experimenteren met ondernemerschap. Elders in het land was de opzet van sociale coöperaties succesvol. Zo kan iedereen op zijn of haar eigen manier meedoen in de samenleving. Inmiddels hebben zich 13 deelnemers aangemeld.

Ouderenakkoord

In het Ouderenakkoord werken organisaties en de gemeente samen met ouderen om ervoor te zorgen dat inwoners waardig en vitaal ouder kunnen worden in de gemeente Hardenberg. Hiervoor hebben we in 2021 het Ouderenakkoord 'Waardig en vitaal ouder worden in de gemeente Hardenberg' mede ondertekend. Met het akkoord willen de organisaties de kracht van ouderen zichtbaar maken en benutten. Ook willen ze de vindbaarheid van voorzieningen en activiteiten vergroten. En passende zorg bieden en ouderen voorbereiden op het ouder worden.

Lokaal preventieakkoord

Door onder andere roken, overgewicht en problematisch alcoholgebruik aan te pakken kan de gezondheid van veel inwoners verbeteren. Daarom hebben we met een groot aantal maatschappelijke partners in september 2021 een lokaal preventieakkoord ondertekend. In dit akkoord staan verschillende afspraken om Hardenberg gezamenlijk gezonder te maken.

Het lokale akkoord komt voort uit een landelijk preventieakkoord. Hierin staan afspraken over het voorkomen van ziekte en zorg en een gezonder Nederland. Het landelijke akkoord gaat over thema's die gedrag-gerelateerd en daardoor zichtbaar zijn. Maar waarvan de oorzaak niet altijd wordt meegenomen in de aanpak. In het lokale preventieakkoord kiezen we bewust voor thema's die wat minder zichtbaar zijn, zoals laaggeletterdheid en armoede. Gezondheid is een verantwoordelijkheid van ons allemaal. Het lokale preventieakkoord is dan ook van de lokale samenleving. De gemeente helpt bij de totstandkoming en uitvoering.

Regionale Energiestrategie West Overijssel

In 2021 stemde de raad in met de Regionale Energiestrategie 1.0. West Overijssel (RES). De titel is 'Samen voor een opgewekt Overijssel'. De RES is een middel om samen te onderzoeken hoe en waar we met zon en wind energie kunnen opwekken. En hoe we dat via het energienetwerk kunnen transporteren. Ook zoeken we naar duurzame warmtebronnen als alternatief voor het aardgas waarmee we onze huizen en gebouwen verwarmen. We werken daarbij over de gemeentegrenzen heen. In de RES 1.0 zijn de gemeentelijke ambities vertaald naar een regionaal bod. In dit bod staat wat er al gerealiseerd is, wat in de pijplijn zit en wat er nog aan ambitie nodig is. De RES 1.0 is een uitwerking van de doelstellingen en randvoorwaarden van het concept-RES en het Hoofdlijnenakkoord waar de raad eerder al mee instemde. De RES 1.0 is tot stand gekomen in samenwerking tussen de elf gemeenten, provincie, vier waterschappen, de netbeheerders en maatschappelijke organisaties in West Overijssel.

Transitievisie warmte

In 2050 worden alle woningen en gebouwen in Nederland op een duurzame manier verwarmd. Dat is afgesproken in het Klimaatakkoord en staat in de Klimaatwet. Hoe we dat in Hardenberg gaan doen en wat dat betekent staat in de Transitievisie Warmte. De raad stemde hier in 2021 mee in. In de Transitievisie warmte staat wat we moeten doen om ook in 2050 te kunnen koken, douchen en onze huizen te verwarmen zonder aardgas. En we geven voorbeelden van alternatieve duurzame warmtebronnen. We willen het duurzaam aardgasvrij verwarmen van woningen samen met inwoners stap voor stap regelen. De eerste stap is het optimaal isoleren van woningen zodat er minder warmte nodig is. Vervolgens worden zoveel mogelijk woningen aardgasvrij-ready gemaakt en kiezen we voor energiezuinige installaties en apparaten. In de derde stap worden duurzame warmtebronnen gebruikt voor het verwarmen van woningen. Wat er precies moet gebeuren, ligt aan het type woning. Daarom kiest de gemeente voor een aanpak per woningtype. En niet voor een wijkgerichte aanpak. We vinden het belangrijk dat de kosten voor inwoners zo laag mogelijk zijn. En dat de warmtetransitie betaalbaar blijft.

We gaan de Transitievisie Warmte tenminste elke vijf jaar actualiseren.

Gebiedsproces Kloosterhaar-Bergentheim-Sibculo

Het gebied tussen Bergentheim, Kloosterhaar en Sibculo is aangewezen als mogelijke locatie voor het opwekken van duurzame elektriciteit met windturbines. Om hier samen met inwoners en belanghebbenden in het gebied invulling aan te geven, is in 2019 een gebiedsproces gestart. Hiervoor is een Omgevingsadviesgroep (OAG) gestart. De opdracht aan de OAG was om te verkennen waar en hoeveel duurzame elektriciteit met windenergie opgewekt kan worden. En onder welke voorwaarden dat kan gebeuren. Het gebiedsproces lag vanwege de coronacrisis geruime tijd stil.

Op 7 december 2021 nam de gemeenteraad een motie aan over dit onderwerp. De gemeenteraad is in de motie van mening dat er nu geen urgentie is om het proces in dit gebied door te laten gaan. Daarom gaf de gemeenteraad de opdracht om het gebiedsproces in het gebied tussen Bergentheim, Kloosterhaar en Sibculo te beëindigen. Het gebiedsproces is in december 2021 gestopt. Er vindt nog een evaluatie plaats.

Inclusieve samenleving

In januari 2021 stemde de raad in met het beleidsplan inclusie 2020-2023 'met z'n allen, heel gewoon'. Met dit beleidsplan richten we onze blik nog meer naar buiten. We zetten ons ervoor in om meer mensen bewust te maken van toegankelijkheid en inclusie. Wanneer inwoners en (maatschappelijke) organisaties hier bewust van zijn is er ruimte voor verbetering. Mede hierdoor drong Hardenberg ook in 2021 door tot de laatste 5 van de verkiezing van de meest toegankelijke gemeente. Een titel die de gemeente Hardenberg in 2018 won. Een passage uit het juryrapport 2021: "Hardenberg heeft in de lokale inclusie-agenda een brede benadering van inclusie, met een verbinding naar de 'Global Goals'. Hardenberg was in 2018 winnaar van de eerste editie van deze verkiezing. Toegankelijkheid op de agenda krijgen is één ding, het hoog op de agenda houden en weer in de top 5 terecht komen is een tweede. Dat is een compliment waard!"

Het financieel beleid van de gemeente is erop gericht dat de (meerjaren)begroting 'structureel sluitend' is. Dat betekent dat er voldoende geld binnenkomt om onze uitgaven te betalen. Ook moet onze 'algemene reserve' voldoende zijn. Dit is de spaarpot van de gemeente om tegenvallers op te vangen of risico's mee af te dekken. De gemeente wil de belastingen alleen verhogen met het inflatiepercentage. Tenzij dit anders met de gemeenteraad is afgesproken.

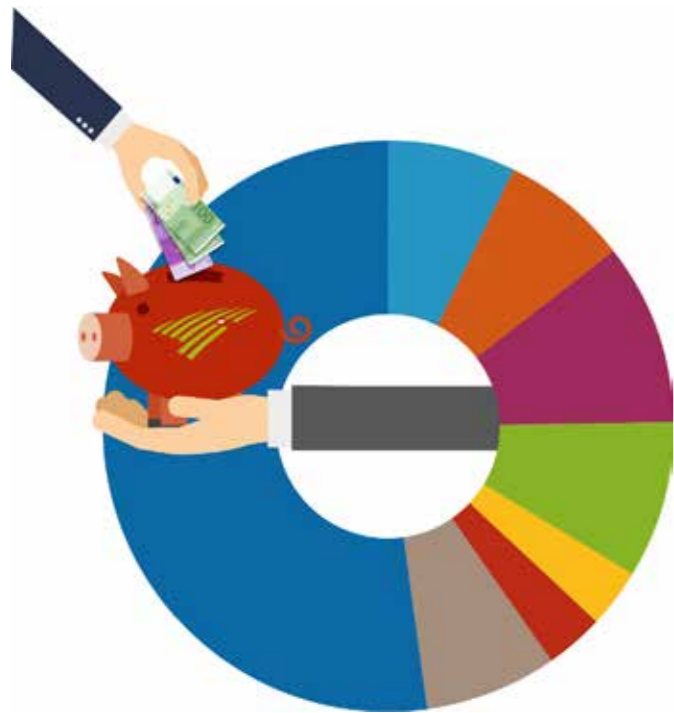
Het rekeningresultaat

We sluiten het jaar 2021 af met een voordelig resultaat van € 15,8 miljoen.

Inkomsten en uitgaven in 2021

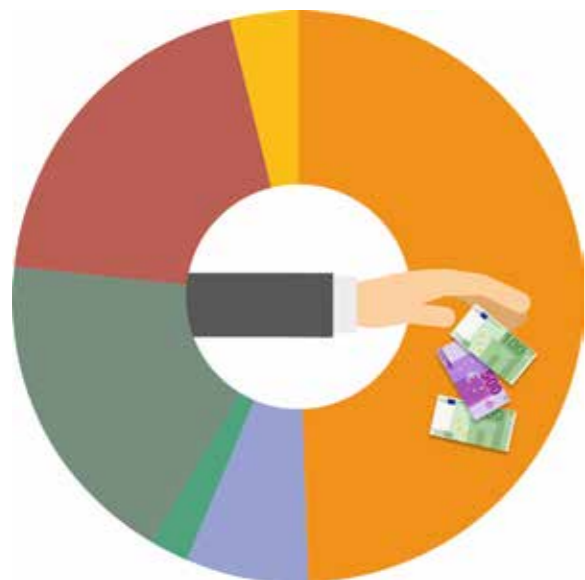
Inkomsten	€ 206,4 miljoen
Uitgaven	€ 190,6 miljoen
Resultaat	€ 15,8 miljoen

Inkomsten 2021

● Gemeentefonds	€ 108,0 miljoen
● Overige rijksbijdragen	€ 14,9 miljoen
● OZB	€ 14,8 miljoen
● Overige belastingen en heffingen	€ 21,2 miljoen
● Grondexploitatie	€ 18,5 miljoen
● Dienstverlening Ommen	€ 6,7 miljoen
● Reserves	€ 7,1 miljoen
● Overige inkomsten	€ 15,2 miljoen
TOTAAL	€ 206,4 miljoen

Uitgaven 2021

● Vitaal Hardenberg	€ 92,5 miljoen
● Duurzaam Hardenberg	€ 13,5 miljoen
● Landelijk Hardenberg	€ 4,3 miljoen
● Ondernemend Hardenberg	€ 39,6 miljoen
● Zo doen we dat in Hardenberg	€ 34,0 miljoen
● Dienstverlening Ommen	€ 6,7 miljoen
TOTAAL	€ 190,6 miljoen

Na de 2e bestuursrapportage 2021 hadden wij een voordelig resultaat verwacht van € 3 miljoen. Het rekeningresultaat valt dus veel hoger uit dan verwacht. Dit is deels te verklaren uit ontwikkelingen die nog niet in de begroting 2021 zijn verwerkt. Zoals de hogere uitkering uit het Gemeentefonds (€ 2,6 miljoen).

Een andere verklaring is dat diverse werkzaamheden of projecten in 2021 niet zijn afgerond, maar nog doorlopen (€ 4 miljoen).

Andere ontwikkelingen die bijdragen aan het rekeningresultaat zijn:

- hogere opbrengst bouwleges (€ 1,5 miljoen)
- hoger voordelig resultaat grondexploitatie (€ 1,1 miljoen)
- vrijval stelpost jeugdzorg (€ 1,5 miljoen)
- lagere kosten bedrijfsvoering (€ 1,5 miljoen)

Het bedrag van € 4 miljoen voor werkzaamheden en projecten die nog doorlopen willen we hiervoor weer beschikbaar stellen. De rest van het rekeningresultaat (het niet-bestemde deel) voegen we toe aan de algemene reserve.

De algemene reserve

De algemene reserve groeide in 2021 met ruim 8 miljoen euro naar € 59,4 miljoen euro. Dat komt vooral doordat de gemeente de afgelopen jaren geld heeft overgehouden. Ook zijn er enkele boekhoudkundige correcties gedaan. Zo is de gemeente deelnemer in het LOC Hardenberg. Dit ziet de accountant als een bezitting van de gemeente. Dit bezit heeft een hogere waarde dan gedacht. Dit is gecorrigeerd en meegenomen in de cijfers voor 2021. Er is in 2021 ook geld uit de algemene reserve gehaald. Bijvoorbeeld voor onderhoud aan gebouwen. En voor WMO hulpmiddelen.

Na toevoeging van het niet-bestemde deel van het rekeningresultaat 2021 neemt de algemene reserve toe naar € 71,2 miljoen.

Om tegenvallers op te kunnen vangen en risico's af te dekken, moet er ongeveer 30 miljoen euro in de algemene reserve zitten. Er zit dus meer dan voldoende geld in de spaarpot.

Woonlasten in 2021 voor een gemiddeld huishouden

Gemiddelde WOZ-waarde woning: € 235.872
(peildatum 1 januari 2020)

Gemeentelijke belastingen en heffingen in 2021
(op basis van gemiddelde WOZ-waarde 2020)

OZB	€ 263
Afvalstoffenheffing	€ 228
Rioolheffing	€ 265
TOTAAL	€ 756

Afvalstoffenheffing op basis van 6 ledigingen van de 240 liter container voor restafval

Hondenbelasting

Hondenbelasting eerste hond	€ 45
Tweede en volgende hond	€ 72,50

Dit is een uitgave van de gemeente Hardenberg.
© 2022

